

Baráčnická tradice-udržování lidových tradic regionu a prezentace jihočeského folklóru

Baráčnictví vzniklo jako vlastenecký statek, hnutí pro rozvoj společenského života. Podstatou činnosti baráčnických spolků v minulosti bylo udržovat staročeské lidové zvyky a tradice, úkolem spolku bylo zachování lidových krojů, české řeči a vzájemná pomoc. Důraz byl vždy kladen na vzájemnou úctu, družnost a dodržování spolkových regulí. Jednotlivé spolky vznikaly od roku 1873, a to jak na venkově, tak ve městech.

Do současnosti se zachovaly především tradice vítání jara, velikonoční zvyky, májové slavnosti, vztyčení májky, dožínky, masopustní rej masek, vánoční zvyky, ukázky živého Betlému.

Baráčnictví jako statek tradiční lidové kultury nadále aktivně rozvíjejí všechny rychty po celém Jihočeském kraji. Na veřejnosti se prezentuje baráčnictvo organizováním kulturně-společenských akcí, na kterých předvádí rozličné staročeské zvyky, mimo jiné tance, včetně Besedy a Konopnické, a lidové písně.

Baráčníci se sdružují prostřednictvím žup, v Jihočeském kraji pracují 4 župy, které sdružují několik Obcí baráčníků, např. X. župa spisovatele Josefa Holečka se sídlem ve Vodňanech (tato župa je navrhovatelem zápisu) sdružuje Obce baráčníků: OB Malenice nad Volyňkou, OB Vitoraz Písek, OB Pištín, OB Zliv, OB Vitoraz Prachatice, OB Radomyšl a OB Vitoraz Vodňany.

Jihočeská baráčnická tradice je významná také v celostátním měřítku, z doposud existujících 22 žup na území ČR působí v Jihočeském kraji 4 župy.

Jednotlivé rychty působící v Jihočeském kraji se aktivně zapojují do života místních komunit na úrovni spolupráce s obcemi či městy a dále ve spolupráci s dalšími místními spolky, především dobrovolnými hasiči. Činnost konkrétních OB je podporována místními akčními skupinami, např. MAS Rozkvět, MAS Blanský les – Netolicko, MAS Vodňanská ryba či LAG Strakonicko. MAS Rozkvět také organizačně přispěla ke zpracování tohoto návrhu a připravuje odbornou studii o baráčnicích a tradicích v Jihočeském kraji.

Mnoho těchto Obcí baráčníků je velmi aktivních i v současnosti a podílí se na řadě akcí nejen ve své obci, veřejně známá svými širokými aktivitami je např. **Obec baráčnická Radomyšl**, jejíž členové se zúčastňují všech kulturních a společenských akcí v Radomyšli a řady akcí v širokém okolí, stále přibírají do svých řad i mladé lidi a děti, vydávají pravidelně kalendáře a snaží se osvětu a šíření myšlenek baráčnictví.

Velmi známý je též **Folklórní soubor Radost z Kamenného Újezdu** založený tamější Obcí baráčníků v roce 1986. V současné době jej tvoří šest tanečních párů, které doprovází Venkovská dudácká muzika Bedrník a jehož součástí je také ženská pěvecká část a dětská složka souboru, která má svou dětskou muziku. Soubor Radost je k vidění nejen na kulturních akcích pořádaných v obci, ale také v okolí či v zahraničí.

Baráčnictvo pečuje o zachování jihočeských lidových tradičních jevů a projevů, včetně edukační činnosti, a prezentace společensko kulturních tradic jižních Čech.

Mezi významné osobnosti patřil František Čerkl z Boršova nad Vltavou - 10 let starosta obce a 50 let starosta obce baráčnické. V srpnu roku 2015 obdržel František Čerkl Cenu hejtmána Jihočeského kraje za zachování a rozvoj lidových tradic Jihočeského kraje

Během svého působení se František Čerkl zasloužil o revitalizaci a udržování lidových tradic, které by jinak upadly v zapomnění. Vyhledávanou kulturní akcí regionu se staly zejména Staročeské jihočeské dožínky propojené se Slavnostmi těstovin, jejichž výrobou je Boršov proslulý. Roku 2015 připravil jejich již 19. ročník, bohužel jeho poslední. 10. září 2015 zemřel. Boršov nad Vltavou však na odkaz Františka Čerkl a na své tradice nezapomíná; **dne 27. 8. 2016 pořádal jubilejní 20. ročník staročeských dožinek.**

Prameny, literatura a odkazy:

Rozhlas České Budějovice, Jihočeská televize.

České lidové kroje. -- Praha: Veleobec sdružených obcí baráčníků, 1984. 73s.

Úkoly a poslání čl. baráčnictva. -- České Budějovice: Sdružená Obec Baráčníků, 1933.

Česká ethnografie a folkloristika v letech 1945-1952 / Ludvík Kunz; [vědecký redaktor Emanuel Baláš]. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1954 381 s.

Hlavní katalog a průvodce [Národopisné výstavy československé v Praze 1895] / vydal Výkonný výbor; redigoval Josef Kafka. V Praze: Nákladem Výkonného výboru, 1895. 528 s.

Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. 1. svazek, (Biografická část) / hlavní redaktoři Stanislav Brouček a Richard Jeřábek; vědecký tajemník Lubomír Tyllner; spoluredaktoři Dušan Holý [et al.]. Praha: Mladá fronta, 2007. 284 s.

Národopisné aktuality I-XX : soupis příspěvků za léta 1964-1983 / sestavil Richard Jeřábek. Strážnice: Ústav lidového umění, 1987. 160 s. Baráčníci nejsou jen spolek starších / (hst); foto Deník/Hana Svítlová. In: Českobudějovický deník -- ISSN 1802-0798. -- Roč. 16, č. 175 (30.07.2007), s. 3.

Baráčníci nemusí mít strach o novou krev / (zz). In: Českobudějovické listy -- 11/228 (01.10.2002), s. 11.

Baráčníci nepatří minulosti ani po více než sto letech existence: jihočeská župa nese jméno proslulého rychtáře Kubaty, o kterém lidová píseň tvrdí, že hlavu dal za Blata / Jaroslava Svobodová ; foto Deník/Edwin Otta. In: Českobudějovický deník -- ISSN 1802-0798. -- Roč. 17, č. 182 (05.08.2008), s. 3.

Baráčníci přivezli prapory: v Pištině se o víkendy konaly akce u příležitosti setkání rodáků a spolkového výročí / Edwin Otta; Foto: Deník/Edwin Otta. In: Českobudějovický deník -- ISSN 1802-0798. -- Č. 190 (15.08.2011), s. 2.

Baráčníci stále při síle: sousedé a tetičky udržují stoletou tradici / (jchk). In: Českobudějovické listy -- 2/68 (23.03.1993), s. 11.

Baráčnická obec Vitoraz z Kamenného Újezda slavila v sobotu 70 let-- / foto Radek Šíma. In: Českobudějovické listy -- 11/204 (02.09.2002), s. 18.

Baráčnická župa má nového rychtáře / (jin). In: Českobudějovické listy -- 8/56 (08.03.1999), s. 13.

I v současnosti jsou spolky kořením života na venkově / Tomáš Jirsa; foto archiv. In: Českobudějovické listy -- 13/217 (16.09.2004), s. 13.

Kroje a baráček už neschovávají doma v obýváku: v Pištině otevřeli novou baráčnickou rychtu / Martin Tröster; Foto: Deník/Martin Tröster. In: Českobudějovický deník -- ISSN 1802-0798. -- Č. 116 (20.05.2013), s. 3.

Otázka pro Františka Rožbouda, rychtáře obce baráčníků v Kamenném Újezdě / František Rožboud; (hst); foto Hana Svítlová. In: Českobudějovické listy -- 14/166 (18.07.2005), s. 14.

V čele je rychtář, všichni jsou sousedé a tetičky / Jana Berglerová; (jač). In: Mladá fronta Dnes - Jihočeské vydání -- ISSN 1210-1168. -- Roč. 18, č. 175 (30.07.2007).

František Krejča: Sto let jihočeského národopisu. Katalog k výstavě z národopisných sbírek Jihočeského muzea

v Českých Budějovicích k výročí Národopisné výstavy československé. Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 1995. Brož., 53 s.